

A close-up, profile view of a man's face, looking towards the right. He has dark, curly hair and a slight stubble. The lighting is soft, highlighting the contours of his face. The background is a gradient of dark to light red.

DE BIOGRAFIE

LEO VERHEUL

FRANK

RIJKZAARD

Over het boek

De beelden van Frank Rijkaard die op het WK van Italië (1990) de Duitser Rudi Völler bespuugde, werden overal ter wereld uitgezonden en oogstten afkeer en verbijstering. Het was ook niets voor Rijkaard, die toen al bekendstond als een introverte en – voor een voetballer – beschaafde man. Herman Rijkaard was een van de weinige mensen die totaal niet geschokt waren door het incident. Hij herkende in de abjecte reactie van zijn broer het straatvechttertje dat als jochie zijn vijanden meteen op hun bek sloeg als er ruzie was.

De buitenwereld kent die kant van Frank Rijkaard niet.

Van het spuugincident heeft Frank Rijkaard een dag last gehad. Pakweg 24 uur schaamde hij zich dood, om vervolgens zijn vizier op de toekomst te richten en nooit meer terug te kijken. Op dezelfde manier gaat hij om met zijn vele successen. Frank Rijkaard houdt namelijk niet van terugkijken. Om de grappen die destijds in Amsterdam werden gemaakt (waar ze hem onder meer de *Milan Lama* noemden), kon hij wel lachen. Zoals er ook een flauwe glimlach om zijn lippen verschijnt wanneer je hem aan het EK van

1988 herinnert.

Maar het liefst leeft Frank Rijkaard in de toekomst; het heden gaat hem eigenlijk al te traag. Kortom, niet iemand om eens uitgebreid zijn levensloop mee door te nemen. Rijkaard waakt er angstvallig voor om in interviews ook maar iets van zijn zielenroerselen prijs te geven. Als het aan hem ligt, blijft hij zijn leven lang een gesloten boek.

Journalist en televisiemaker Leo Verheul ontwikkelde een zekere vriendschap met de speler Frank Rijkaard en volgde hem als trainer op de voet. In dit boek probeert hij

de muur rondom het fenomeen te slechten. Wie is Frank Rijkaard? Langzaam maar zeker komen de contouren van het antwoord op die vraag in zicht...

De pers over het boek

'Een meer dan fraaie biografie.' –
Ajax Life

Over de auteur

Leo Verheul werd in 1954 in Rotterdam geboren en begon zijn journalistieke carrière in 1978 bij *Het Vrije Volk*. Daarna werkte hij voor *Voetbal International* en *Panorama*. Ook maakte hij

verschillende televisieprogramma's en schreef hij verhalen voor *Hard Gras*. Verheul heeft verschillende sportboeken op zijn naam staan.

Van dezelfde auteur

De Voorzitter

De non-fictienieuwsbrief

Bent u geïnteresseerd in populaire psychologie, current affairs, human interest, verhalende non-fictie of regionale geschiedenis? In deze nieuwsbrief vindt u informatie, interessante aanbiedingen, acties en

extra's over alle non-fictie-uitgaven van A.W. Bruna Uitgevers.

U kunt zich aanmelden voor de nieuwsbrief via onze website www.levboeken.nl.

© 2008 Leo Verheul

© 2008 A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

Omslagontwerp

Plan B Grafimediabureau

ISBN paperback 978 90 229 9379 8

ISBN e-book 978 90 449 6737 1

NUR 491

www.vipboeken.nl

Leo Verheul

Frank Rijkaard

De biografie

2008

Utrecht

Een prachtige voorjaarsmorgen in 1988

Ik kneep mijn ogen dicht tegen de nog laagstaande zon en als ik paranormaal begaafd was geweest, had ik de oude man gezien vlak voor ons tafeltje op het terras van Café Zürich, aan de Plaza de Cataluña. Precies daar
– Frank zou hem, als hij had gewild

en het had geweten, zo kunnen aanraken door iets naar voren te buigen en een hand uit te steken – precies daar, pál voor ons tafeltje stond hij. Strak in het pak, de stropdas perfect geknoopt.

De open dubbeldekker, met de spelers bovenin, werd hartstochtelijk toegejuicht door de uitgelaten mensenmassa op straat. Barcelona vierde op die schitterende zondag de 15e mei van 2005, de eerste landstitel sinds jaren zoals Barcelona dat soort sportieve hoogtepunten altijd viert: als het nieuwste bevrijdingsfeest

van Catalonië.

Boven op de bus de juichende spelers, beneden achter het raam de in stilte genietende Frank Rijkaard en helemaal beneden op straat al die mensen die naar boven keken in opperste staat van vervoering.

En opeens zag Rijkaard daar beneden tussen de menigte die oude man staan, voor deze bijzondere feestdag ouderwets netjes gekleed. Strak in het pak, de stropdas perfect geknoopt, stram in zijn houding. Hij leek te klappen in slow motion, vóór het terras van Café Zürich, en al even traag en constant biggelden de tranen over

zijn wangen.

De coach schoot op zijn beurt vol. Hoe verschrikkelijk cliché het ook mag lijken: hij wist heel zeker dat hij het daar allemaal voor deed. Het geluk van de oude man stond model voor de drijfveer die eigenlijk altijd aan zijn sportbeleving ten grondslag had gelegen: de supporters de blijdschap bezorgen die zij in zijn ogen verdienen. Dat hij daaraan kon, nee dat hij er aan mócht bijdragen om mensen zo intens gelukkig te maken, voor hoelang het ook duurde, vervulde hem met dankbaarheid.

Hoewel hij al lang niet meer in

Onze-Lieve-Heer geloofde, vond Frank Rijkaard dat een góddelijk gebeuren. ‘Wie gunde mij dat moment?’ zou hij later zeggen. ‘Dan zoek je het toch ergens anders. Ik had bijna het gevoel dat ik íéts moest bedanken. Je legt dan toch aardse dingen ergens anders neer.’ Maar dat was later, vele jaren later. Op de kop af zeventien jaar later...

Ik deed mijn ogen weer open en keek lichtelijk gedesoriënteerd opzij hoe de speler Frank Rijkaard onverstoord van zijn koffie lurkte. We wisten die morgen nog van niets. Helemaal van niets. Wat de

toekomst zou brengen, was in dichte nevelen gehuld. Ik dacht op dat moment alleen maar honderd procent zeker te weten dat Frank Rijkaard nooit van zijn levensdagen naar FC Barcelona zou gaan.

De aan de club vastgeklitte dagkrant *Sport*, die Rijkaard zojuist had aangeschaft, maakte er die dag melding van dat de nieuwe trainer van FC Barcelona, Johan Crujff, samen met bestuurslid Nicolau Casás ‘een heel goed gesprek’ had gehad met Jorge Gonçalves, de ‘eigenaar’ van Frank. De kans was volgens *Sport* ‘levensgroot’ dat hij de grote buitenlandse aankoop van

Cruijff zou gaan worden voor het nieuwe seizoen.

In alle vroegte had ik Frank Rijkaard die zondagochtend 15 mei 1988 opgehaald in hotel Calderon, waar hij met de selectie van Zaragoza verbleef. Na zijn overhaaste vertrek bij Ajax in september 1987 (na een botsing met diezelfde Johan Cruijff) had hij ruim zes maanden niet meer gevoetbald. Die avond moest hij het met middenmoter Zaragoza opnemen tegen FC Barcelona, dat een matig seizoen doormaakte. Rijkaard, pas weer enkele weken

actief, moest indruk zien te maken om zodoende alsnog in aanmerking te komen voor een plaats in de Oranjeselectie. Zijn deelname aan het naderende EK in West-Duitsland was twijfelachtig, omdat bondscoach Rinus Michels vreesde dat het voor de ex-Ajaciëd wel erg kort dag werd om voldoende wedstrijdritme te krijgen.

Na alles wat er de afgelopen maanden was gebeurd, maakte de speler zelf zich daar ogenschijnlijk geen zorgen over. Het belangrijkste vond hij dat hij weer speelde, dat hij het allemaal weer in eigen hand had. 'Het komt allemaal wel goed,

nu,' zei hij met die typische grimas toen we het hotel uit liepen.

We zouden een beetje bijpraten en ik stelde voor om mijn huurauto te laten staan en een stukje te gaan lopen. Ik wist wel een mooie wandeling, die ons via de Ramblas zou brengen op Plaza de Cataluña, het prachtige plein, waar het genoemde Café Zürich op uitkijkt.

Eenmaal aangekomen op Plaça de Catalunya, zoals de Catalanen zeggen, stapte Frank Rijkaard direct op een kiosk af. Hij wilde wat krantjes kopen. De geboren en getogen Amsterdammer had in korte tijd behoorlijk goed Spaans

geleerd en was nieuwsgierig naar wat die krantenjongens nu allemaal weer te melden hadden. ‘Je lacht je soms rot,’ zei hij en hij schudde meewarig zijn hoofd. Niet veel later zou hij radicaal ophouden met het lezen van al die artikelen (althans wat betreft het voetbal) omdat hij zich niet meer wilde laten afleiden door al die ‘meninkjes’, een houding waarin hij tot op de dag van vandaag volhardt.

In het hotel had de trainer van Zaragoza, Manuel Villanova, zijn verbazing uitgesproken over de kennis van de Spaanse taal, die zijn pupil zich in nog geen twee

maanden eigen had gemaakt. Zo had Rijkaard hem in meer opzichten aangenaam verrast. Uit overgewaaide berichten had hij gehoord dat Frank Rijkaard een beetje een rare snuiter was, die van het ene op het andere moment was weggelopen bij Ajax en die introvert en onevenwichtig zou zijn.

‘En wat blijkt: het tegendeel is waar!’ zei Villanova en hij had daarbij een gezicht getrokken alsof hij water zag branden. ‘Frank stapt elke ochtend vóór en na de training even mijn kantoortje binnen om me een hand te geven en gedag te zeggen. Niet om te slijmen, want

dat heeft hij niet nodig, maar uit beleefdheid, uit respect. Hij speelt hier maar een paar maanden op huurbasis, normaal gesproken is hij voor ons namelijk volstrekt onbetaalbaar. Maar hij moest ergens aan de bak. Dat was onze mazzel. Dus waarom doet hij zo zijn best op het Spaans, zou je je afvragen. Volgens mij is ook dat zijn manier om respect voor zijn nieuwe omgeving te tonen. Een fijne, zeer volwassen en evenwichtige jongen vind ik hem.'

Rijkaard liet zijn blik langs de uitgestalde stapels kranten gaan en maakte snel zijn keus. Een vrouw

die vlakbij stond, deed een stap naar voren en hield haar hand onder zijn neus, waarop de in Spanje toen nog volslagen anonieme voetballer betaalde met een biljet van duizend peseta's. Ogenblikkelijk maakte de vrouw zich uit de voeten en stak de eigenaar van de kiosk zijn hoofd naar buiten en noemde het verschuldigde bedrag. Frank Rijkaard keek van de uit beeld verdwijnende zigeunerin naar de man in het open raam van de kiosk en schoot in de lach.

‘Wat er nu weer gebeurt!’ kraaide hij het uit. ‘Nou ja, heeft dat mens ook een goede dag. Ik weet dat het

soms gewoon een spel is, maar als ik die vaak doodse blikken in de ogen van die lui zie, kan ik het toch nooit laten om iets te geven. Alleen zorg ik wel dat ik hiervoor altijd wisselgeld op zak heb.’

Tijdens het slenteren bladerde Frank Rijkaard even later de krantjes door.

‘Wat staat daar?’ vroeg Rijkaard, ‘tenminste, wat beweren ze daar nou precies?’

Ik vertaalde een stukje uit *Sport* waarin ze schreven hoe levensgroot de kans was dat hij de grote buitenlandse aankoop van Johan Cruijff zou worden.

Rijkaard grijnsde die andere, zeer herkenbare grijns van hem. Die glimlach waarin een licht misprijzen doorsijpelde.

‘En?’ vroeg ik.

‘Wat, en?’

‘Nou, klopt het?’

‘Wat denk jij...?’

Het jongetje achter de fluim

Op 30 september 1962 werd aan de Jacob van Lennepkade 132 in Amsterdam een bijzonder kindje geboren. Het was de tweede spruit van het echtpaar Herman Rijkaard en Neel van der Meulen. Ze waren drie jaar eerder al verblijd met de geboorte van Herman junior en op deze mooie zondag in de nazomer was Franklin Edmundo geboren,

een nogal uit de kluiten gewassen baby, die voor ze er erg in hadden de spijlen van zijn wieg stevig vastgreep, zich omhoog trok en urenlang stond te dansen, en die regelmatig een enorme keel opzette. Dit ventje zou niet onopgemerkt aan het aardse bestaan voorbijgaan, zo veel was wel duidelijk.

Fysiek ontwikkelde de kleine Frank (op zijn Engels uitgesproken, de afkorting was immers van de naam Franklin en die klinkt op zijn Nederlands van geen kant) zich snel. Al met negen maanden kon de dreumes lopen en die eerste stapjes zette hij op de enorme binnenplaats

van het wooncomplex, dat de renovatiewoede van de jaren zeventig niet zou overleven. Op deze tegen de buitenwereld beschermde plek speelde het jongetje met de leuke zwarte krullen met zijn driewielertje en vooral met zijn bal.

Amsterdam was in die beginjaren zestig nog niet gekleurd door de flowerpower en al evenmin door de tinten van de multiculturele samenleving. De verhuizing van de eerste tienduizenden Surinamers naar Nederland was wel achter de rug, maar het zou nog ruim een decennium duren vóór de grote

leegloop van de Nederlandse kolonie, die in 1975 zijn onafhankelijkheid verkreeg, op gang kwam. Daarna kwamen er ruim 300.000 Nederlanders van Surinaamse afkomst in Nederland wonen, tegenover een aantal van een kleine 500.000 die in hun vaderland bleven.

Frank Rijkaard voelde zich niet uniek vanwege zijn huidskleur, hooguit bijzonder. Er waren op school nog een paar donkere jongetjes en op straat kwam hij ze ook wel tegen. Voor zijn vader Herman was dat bij zijn aankomst in 1955 volstrekt anders geweest.

Tot halverwege de jaren vijftig was reizen een privilege geweest voor de betere kringen van Suriname, maar toen ook het gewone volk over een Nederlands paspoort kon beschikken en de prijzen van transport aanzienlijk werden verlaagd, was de eerste emigratiestroom richting patriarch Holland op gang gekomen.

Herman Rijkaard was een van de pioniers. In Suriname had Herman als hulpje gewerkt op de boekhouding van de handelsfirma Kersten & Co, onder het rechtvaardige maar strenge bewind van de heer Wijngaarde. Herman

verwachtte echter meer van het leven. Hij had gehoord dat er in Nederland een profcompetitie werd opgezet en hij had voldoende vertrouwen in eigen kunnen om daar iets in te gaan betekenen. Mocht hij als voetballer niet slagen, dan was er in Holland altijd wel leuker en beter betaald werk te krijgen dan het saaie cijfergekloof dat meneer Wijngaarde elke dag voor hem in petto had.

Herman Rijkaard mocht zich met recht een getalenteerde voetballer noemen. Als jeugdspeler was hij toevallig ook gevormd bij Ajax, maar in zijn geval betrof het nog

een clubje dat zo heette naar het grote voorbeeld uit het verre Amsterdam. Uiteindelijk was hij opgeklommen tot Robin Hood, één van de beste clubs van het land. Herman Rijkaard was een snelle, handige aanvaller met een keiharde knal in zijn rechtersvoet. Door zijn fysieke kracht en hardheid kon hij ook in de verdediging goed uit de voeten. In het vervolg van zijn carrière zou hij dan ook terugzakken naar het centrum van de verdediging. Een gang die zijn zoon Frank later ook min of meer zou maken.

Niet lang na zijn aankomst in

Amsterdam, de stad van zijn dromen, bood Rijkaard zich aan bij Blauw Wit, waar hij na 'een proeve van bekwaamheid' zijn eerste contract tekende. Hij was zowaar prof. Semiprof welteverstaan, maar toch. Het gaf hem voldoening dat de eerste stap was gezet, maar de vergoeding was wel zo bescheiden dat hij naarstig op zoek ging naar écht werk. Er moest namelijk wel brood op de plank komen.

Al snel was hij in Amsterdam ene Neeltje van der Meulen tegen het lijf gelopen en met haar was Herman Rijkaard getrouwd en had hij een gezin gesticht. In 1959 was

hun eerste kind Herman junior geboren. Drie jaar later zou de tweede, Franklin Edmundo, zich aandienen.

De droomcarrière als voetballer die hem voor ogen stond, zat er niet in. Herman Rijkaard zakte na een hoopvol begin bij Blauw Wit (toen nog spelend op het hoogste niveau en de grote rivaal van stadgenoot Ajax) steeds verder weg in de anonimiteit. Hij eindigde bij Stormvogels, dat later fuseerde met Telstar, in de kelder van het betaald voetbal en stopte er toen maar helemaal mee. Omdat hij niet de topspeler zou worden die hij zich

had voorgesteld, ging hij uiteindelijk voor de zekerheid van een vaste baan bij de sociale dienst. Hij ging werken in de opvang en begeleiding van mensen die buiten de maatschappij dreigden te raken. Het werk bij de sociale dienst was Herman Rijkaard op het lijf geschreven. De tijden veranderden snel en er was met name voor al die Surinamers die langzaam hun weg naar Holland hadden gevonden, genoeg te doen. Werk dat Herman Rijkaard nuttig en zinvol vond en hem bovendien wel lag. Het ging hem goed af om een luisterend oor te bieden en mensen

op sleeptouw te nemen. Hij begreep hen. Hij had het zelf allemaal meegemaakt.

Echte discriminatie ondervond Rijkaard in Nederland niet, maar volledig geaccepteerd voelde hij zich geenszins. Er werd zeker in zijn eerste Amsterdamse jaren af en toe toch raar tegen hem aangekeken. Soms kon hij er nog wel om glimlachen als een kind op straat verbaasd tegen haar moeder riep: 'Ma, kijk: een neger!' maar de speurende blikken langs zijn lichaam als hij onder de douche stond met zijn blanke ploeggenoten irriteerden hem mateloos.

Gaandeweg werd het vervelender. Met name in de tijd dat de trek van Surinamers naar Nederland steeds meer op gang kwam, merkte hij een verandering in de houding van de Nederlanders. Surinamers werden dan wel niet openlijk gediscrimineerd maar wel steeds meer gestigmatiseerd. Het vooroordeel dat de doorsnee Surinamer aartslui en onbetrouwbaar was en een uitzonderlijk talent had om junk te worden, nam hand over hand toe. Voor veel mensen bepaalde dat het beeld dat ze hadden van iedere Surinamer die ze niet kenden. Tot

het tegendeel bewezen werd.

Die rol van nationale pispaal is inmiddels keurig overgenomen door de Marokkanen, waarvan een klein, maar hardnekkig deel zijn uiterste best heeft gedaan om hun hele bevolkingsgroep met een enigszins vergelijkbaar stigma op te zadelen. Dat recente en nog steeds groeiende sociale probleem werkte voor dé Surinamer bevrijdend. Er is bijna geen Nederlander die vandaag de dag nog een onvertogen woord over hun voormalige rijksgenoten zegt.

In die sociale context groeide Frank Rijkaard op. Hij moet soms de

reserve in de blikken van de mensen hebben gevoeld, maar liet zich er weinig aan gelegen liggen. Dat had hij duidelijk van zijn vader meegekregen. Imbecielen had je altijd en overal. Het beste was om er geen aandacht aan te schenken. Mensen die aan ongeneeslijke domheid leden, kon je het beste de rug toe keren en van hen weglopen. Je kon je energie wel beter besteden dan aan zinloze discussies.

Aan het voetbal bijvoorbeeld, een passie die hij met zijn vader gemeen had. Tot tevredenheid van Herman senior leek zijn jongste zoontje welhaast betoverd door de bal. Van

kleins af aan was Frankie Rijkaard altijd met een bal aan het stoeien. Of hij lag er languit op de vloer gewoon een tijdje aandachtig naar te staren. ‘Voetbal,’ zou hij later in een interview zeggen, ‘is voor mij: liefde voor de bal. Eigenlijk is voetbal teruggaan naar het kind-zijn. Als je een bal zag, wilde je hem altijd uitproberen. Tegen een bal wilde je trappen. Daar wilde je mee bezig zijn. Nu heb je van die zilveren ballen, gemaakt met moderne technieken. Maar de behoefte om er een paar keer tegenaan te knallen, ermee te spelen, is er nog altijd. De bal blijft

aantrekken. Daarin zit mijn grootste passie voor voetbal.’

Zoals zoveel topspelers besteedde Frank Rijkaard als jong ventje al zijn vrije tijd aan voetbal. Aanvankelijk op de binnenplaats van de Jacob van Lennepkade met zijn broer en wat buurjongens en al gauw op pleintjes in de buurt, zoals het Balboa-plein (dat toen nog helemaal niet zo heette maar zo genoemd werd omdat het bij de Balboa-sstraat lag en iedereen het zo was gaan noemen) en het Mercatorplein.

Op school deed de kleine Rijkaard, vanuit het

verantwoordelijkheidsbesef dat hem ook later zo kenmerkte, goed zijn best. Zowel de lagere school als de havo volgde hij op de Ingenieur Sweelink-scholengemeenschap, vlak bij hem in de buurt. Bovengemiddeld intelligent als Frank Rijkaard is, kostte het hem tot aan het einde van zijn middelbareschoolopleiding weinig moeite om met een minimum aan huiswerk de jaargangen moeiteloos te doorlopen.

Alleen toen hij op zijn zestiende naar Ajax ging en het voetbal hem volledig opslokte, bleef hij zitten in de vierde klas. Uiteindelijk haalde

hij op de havo deelcertificaten, sommige vakken liet hij schieten.

De schoolopleiding stond hem niet tegen. Hij had een gezonde algemene belangstelling en leergierigheid, maar aan huiswerk spendeerde hij zo weinig mogelijk tijd om zo snel als het kon zijn fiets te kunnen pakken en naar het pleintje te racen om met zijn vrienden te gaan doen wat hij het liefste deed: voetballen. Altijd maar voetballen. Partijtjes op leven en dood, elk vrij uurtje weer.

Voor kattenkwaad wilde hij geen tijd inruimen en al helemaal niet voor de activiteiten van de *gangs*

die je toen in Amsterdam ging krijgen. In zijn wijk had je een gang, de KB genaamd, de initialen van de Kinkerbuurt. Hij kende er een paar jongens van, trok eventjes met hen op, maar zag er de lol en de zin niet van in om dingen kapot te maken en andere rottigheid uit te halen. Aan de kerstbomenjacht deed hij wel elk jaar mee, dat was spannend en hoewel het er soms hard aan toeging, was dat een gevecht waar de jonge Rijkaard zich wel in kon vinden.

Hij was kortom allesbehalve een probleemjongere. Er was maar één aspect aan hem dat zijn vader

zorgen baarde: Frankie was nogal agressief. Als de zoon van de sociaal werker zich onheus bejegend voelde dan sloeg hij er onmiddellijk op los. Zijn grote broer Herman kon er in het begin nog wel om lachen als Frank een ruzietje weer eens beslechtte met een knokpartij. Het interesseerde Frank daarbij niet of de tegenstander een kop groter was of dat ze met meerderen waren. De kleine Rijkaard sloeg er stevig op los en was, gezegend met een voor zijn leeftijd behoorlijke fysieke kracht, moeilijk te stoppen. Zijn oudere broer hoefde nooit bij te springen.

‘Ik weet dat niet meer zo goed,’ twijfelde Rijkaard later, ‘ik had een vrij grote mond aan het begin van de lagere school en als jongetje knokte ik vrij gauw. Als er iets gebeurde, pikte ik het niet. Ik ben een weegschaal, hè... rustig, in zichzelf gekeerd maar ook heel erg trots en als die trots wordt gekrenkt, kan de weegschaal doorslaan.’

Twee decennia later werd de internationale voetbalwereld opgeschrikt door het spuugincident tijdens Nederland-Duitsland op het WK van 1990. Frank Rijkaard beantwoordde het getreiter van

Rudi Völler met een fluim in diens richting. Miljoenen kijkers over de hele wereld zagen het met licht afgrijzen gebeuren, maar vooral de Nederlanders konden hun ogen nauwelijks geloven. Dat die keurige, altijd zo beheerste en zelfs ietwat onderkoelde Frank Rijkaard zich zo liet gaan, ging er bij de mensen niet in. Maar de familieleden van de voetballer haalden, in een gezamenlijk gevoel van herkenning, hun schouders op omdat ze iets van de oude Frankie terugzagen, het jongetje dat zich door niemand liet sarren of beledigen.

Nadat Herman junior er een paar

keer half lacherig een opmerking over had gemaakt als Frank weer eens met een gescheurde blouse of zonder knopen thuiskwam ('Nou, dan moet je eens zien hoe die anderen er nu aan toe zijn...'), vond pa Rijkaard het in elk geval de hoogste tijd om in te grijpen. Dat pleintjesvoetbal was leuk en aardig, maar zijn zoon moest nodig maar eens in clubverband gaan spelen en wat discipline worden bijgebracht. En zo gebeurde het dat Frank Rijkaard als zevenjarige lid werd van SCA, dat later opging in Buitenveldert. De club waar tegenwoordig televisiesternen als

Matthijs van Nieuwkerk en Frits Barend nog wekelijks tegen een bal trappen. En wat zijn vader hoopte, gebeurde: Frank werd wat rustiger. Hij kon in het veld bikkelhard zijn en stevig naar anderen uithalen, maar het was een agressie die hij steeds meer in goede banen kon leiden en met de jaren zelfs functioneel wist te maken. Tot een handgemeen met tegenstanders kwam het niet meer. De vulkaan was tot rust gekomen, de lava in Rijkaard lag te slapen.

Drie jaar lang speelde hij bij de pupillen van SCA en hij scoorde als rechtsbinnen de ene na de andere

goal tot vader Rijkaard het tijd genoeg vond voor wat meer weerstand en zijn zoon naar Blauw Wit bracht, zijn oude club. ‘Dat ging een paar jaar goed,’ vertelde Rijkaard later, ‘tot ik op mijn dertiende ineens in de C3 kwam te spelen. Ik moet toegeven dat ik puur voor de lol balde en wat gemakkelijk was, maar het stak me. Zo’n derde elftal... dat vond ik een afgang. Bovendien liet de trainer ons alleen maar rondjes lopen. Ik ben er toen op slag mee gestopt. Dat was dus de eerste keer dat ik wegliep,’ voegde hij er met een lachje aan toe. Hij ging weer lekker

op straat voetballen tot de woningen aan de Van Lennepkade tegen de grond gingen en hij meer in de buurt ging wonen van Ruud Gullit en met hem en diens vrienden op pleintjes ging voetballen. Door Ruud Gullit en Ray van Loon, toevalligerwijs allebei jongens met een Nederlandse moeder en Surinaamse vader, liet hij zich overhalen om ook bij DWS te gaan spelen, dat op dat moment met Ajax de sterkste jeugd had van Amsterdam en misschien zelfs wel van heel Nederland.

Met Ruud Gullit had hij meer

gemeen dan alleen een uitzonderlijk talent voor voetbal. Ze hadden dezelfde achtergrond en van beide jongens waren de ouders inmiddels gescheiden. Ze waren allebei, naast voetbal, gek op muziek. En ze zagen er in die tijd zelfs hetzelfde uit. Gullit had zijn haar nog niet met een rotje gekamd (de rasta's stonden helemaal nog in het vet, die deden pas jaren later in zijn PSV-tijd hun intrede), maar kortgeknipt. Net als Rijkaard. Ze hadden ongeveer dezelfde lichaamsbouw en staken met hun imposante postuur boven leeftijdgenoten uit. Van een afstand

gezien leek het een tweeling, van dichtbij op zijn minst broers.

Bij nadere beschouwing was er wel een aanzienlijk verschil. De jonge Gullit, toen nog Ruud Dil geheten, was dominant en extrovert. Rijkaard was introvert en liet zich in de omgang met anderen op subtielere wijze gelden dan zijn goedlachse, met iedereen dollende evenknie. Frank Rijkaard beschikte in die tijd al over de droge, wat slome humor waarmee hij ook later zijn gezelschap met enige regelmaat zou verrassen.

Hij schiep er genoeg in om mensen op het verkeerde been te

zetten. Hij vond het leuk als mensen niet wisten wat hij bedoelde of als ze zich afvroegen of hij nou iets meende of juist niet. Bijna iedereen was in die tijd verzot op Van Kooten & De Bie en dan vooral op de typetjes van Kees van Kooten, maar Rijkaard moest altijd lachen om die lange, om Wim de Bie. Qua humor liep Frank Rijkaard ook al graag uit de pas.

Via Ruud Gullit leerde hij in de zomer van 1976 Carmen Sandris kennen, net nadat hij had weer een voorzichtige stap hogerop wilde zetten en ook voor DWS wilde gaan spelen. Na de schoolvakantie kwam

hij tot niet-geringe verbazing van zijn speelmaatjes van het Balbao-pleintje ineens aanzetten met deze schoonheid van Antilliaanse afkomst, die ook in de buurt woonde. Ze was zijn verkering, zo legde hij de anderen enigszins ten overvloede uit, want volgens de verhalen droop de verliefdheid van zijn gezicht.

Rijkaard stond op het punt veertien te worden, maar dat dit meisje zijn vrouw zou worden, wist hij meteen heel zeker. Hoewel hun maatje bekendstond als serieus en vroeg volwassen, deed de rest het prille, amoureuze avontuur af met een

dolletje en werd er snel overgegaan tot de orde van de dag, een partijtje voetbal.

Maar Rijkaard wist beter. Dat er weleens rare dingen over haar werden gefluisterd (zoals dat ze nogal jongensgek was en het met bepaalde zaken niet zo nauw nam) interesseerde hem niets. Tien jaar later trouwde Rijkaard ook daadwerkelijk met zijn jeugdliefde. Ook als puber liet Frank Rijkaard zich niet veel gelegen liggen aan de mening van mensen die buiten zijn kleine *kring* stonden. Al op jonge leeftijd voelde hij zich geestelijk onafhankelijk en was hij vast van

plan om zich niet te laten leiden door wat anderen vonden van hoe je moest denken en hoe je diende te handelen.